

วิทยานิพนธ์ของหลักสูตรและวิธีสอนภาษาไทย ระดับประถมศึกษา

นางสาวอรุณี สนิตย์ภาสีกุล

003872

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาประถมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๖๔

THE EVOLUTION OF CURRICULUM AND TEACHING OF
THAI LANGUAGE AT THE ELEMENTARY LEVEL.

Miss Arunee Satitpakeekul

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Elementary Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1980

หัวข้อวิทยานิพนธ์ วิชาของการของหลักสูตรและวิธีสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา
 โดย นางสาวอรุณี สกิตยภาคีกุล
 ภาควิชา ประถมศึกษา
 อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ สุมน อมรวิวัฒน์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้เนียบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... *สุประคอง ทรัพย์สาร* คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 (รองศาสตราจารย์ ดร. สุประคอง ทรัพย์สาร)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... *กิติยาดี บุญชื้อ* ประธานกรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กิติยาดี บุญชื้อ)

..... *สุมน อมรวิวัฒน์* กรรมการ
 (ศาสตราจารย์ สุมน อมรวิวัฒน์)

..... *ประคอง สุทธสาร* กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประคอง สุทธสาร)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ วิวัฒนาการของหลักสูตร และวิธีการสอนภาษาไทย ระดับประถมศึกษา
 ชื่อผู้จัดทำ นางสาวอรุณี สลิตยภาคีกุล
 อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์
 ภาควิชา ประถมศึกษา
 ปีการศึกษา ๒๕๖๓

บทคัดย่อ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาและ เรียบเรียงวิวัฒนาการของหลักสูตร และวิธีการสอนภาษาไทยในระดับประถมศึกษาตั้งแต่พุทธศักราช ๒๕๒๓ จนถึงปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีเชิงประวัติศาสตร์ดังนี้ (๑) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร และวิธีสอนภาษาไทยในสมัยต่าง ๆ จากเอกสารหลักสูตร หนังสือ วารสาร ผลงานวิจัย และเอกสารทางราชการที่เกี่ยวข้อง (๒) สัมภาษณ์ผู้ที่มีหน้าที่และความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร และวิธีสอนภาษาไทยตลอดจนองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (๓) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา และการสัมภาษณ์ เรียบเรียงวิทยานิพนธ์

ผลการวิจัย

หลักสูตรภาษาไทยมีลำดับความเป็นมาแบ่งได้เป็น ๒ ยุค คือ ยุคแรก เป็นยุคก่อนมีหลักสูตรภาษาไทยลายลักษณ์อักษร สิ่งที่กำหนดให้เขียนคือ เนื้อหาที่มีอยู่ในหนังสือแบบเรียน เกี่ยวกับไวยากรณ์ และอักขรวิธี เน้นการอ่านออกเขียนได้ ยุคที่สอง เป็นยุคที่มีหลักสูตรเป็นลายลักษณ์อักษร มีการประกาศ

ใช้รวม ๑๓ ฉบับ ภาษาไทยเป็นวิชาที่บังคับเรียนในหลักสูตรทุกระดับ พัฒนาการของหลักสูตรภาษาไทย เริ่มจาก การยัดหนังสือเรียนเป็นหลัก และแบ่งเป็นแขนงวิชาย่อย ๆ จนถึงการสอนทักษะทั้งสี่ คือ การอ่าน เขียน พูด ฟัง ตามแนวการสอนคือภาษา จากการเน้นให้อ่านออกเขียนได้ เป็นการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และอัตราเวลาเรียนในแต่ละสัปดาห์ที่ค่อนข้างมากได้ลดน้อยลง

ด้านความเป็นมาของวิธีสอนภาษาไทย มีวิธีสอนแบบโบราณ แบบชาวบ้าน และวิธีสอนในโรงเรียน วิธีสอนแบบโบราณ เป็นวิธีสอนที่ครูบอกเนื้อหาใหม่แก่นักเรียน หลังจากให้นักเรียนท่องจำสิ่งที่เรียนไปแล้วด้วยปากเปล่าได้ แบบชาวบ้าน เป็นการสอนอ่านและเขียนตามความถนัดของผู้สอน มักนิยมสอนจากหนังสือแบบเรียน วิธีสอนในโรงเรียน เริ่มขึ้นเมื่อมีการตั้งโรงเรียน และมีหนังสือเรียนบังคับใช้ วิธีสอนของครูเป็นไปตามลักษณะของแต่ละแขนงวิชา ซึ่งยัดหนังสือแบบเรียนเป็นหลักตามที่หลักสูตรแนะนำ วิธีนี้ครูยังคงใช้กันจนถึงปัจจุบัน ในเวลาเดียวกัน ครูส่วนหนึ่งพยายามคิดค้นวิธีสอนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยอาศัยหลักการทางจิตวิทยา และเทคโนโลยีทางการศึกษา วิธีสอนแบบเบสิก เป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของวิธีสอนภาษาไทย ซึ่งเน้นการสอนอ่านเป็นคำและประโยค ต่อมาวิธีสอนภาษาไทยได้เปลี่ยนเป็นการจัดกิจกรรมการสอนทักษะทั้งสี่ตามแนวของหลักสูตร การอ่านและการเขียนเป็นทักษะที่ครูให้ความสำคัญมาก และได้มีการคิดค้นวิธีสอนใหม่ ๆ ไว้หลายวิธี ปัจจุบันวิธีสอนภาษาไทย เน้นวิธีจัดกิจกรรมเป็นสื่อให้เกิดการเรียนรู้ และแนวโน้มของวิธีสอนภาษาไทยจะเป็นการนำข้อดีของวิธีสอนแบบต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ และเน้นความคิดใ้คนนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้มากขึ้น

สำหรับความเป็นมาในด้านสื่อการเรียน และการวัดผลนั้น ด้านสื่อการเรียน เริ่มจากการใช้หนังสือเรียน และไม่บรรทัดสลักกันฉบับของครู ต่อมาเริ่มนำสื่อการเรียนทุกประเภท มีวัสดุ เครื่องมือ และกิจกรรมมาใช้ในการสอนภาษาไทย ในด้านการวัดผลสมัยโบราณ ครูเป็นผู้วัดผลสิ่งที่สอนไปแล้วด้วยปากเปล่า ต่อมาเป็นการสอบด้วยข้อสอบอัตนัย แยกตามแขนงวิชาที่กำหนดให้สอบ แล้วจึงมอบหมายให้โรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการวัดผลเอง และการวัดผลเปลี่ยนเป็นการวัดทักษะทั้งสี่ด้วยวิธีการต่าง ๆ ในปัจจุบัน การวัดผลเป็นการวัดผลตามจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม โดยใช้วิธีสังเกต ชักถาม ทดสอบ และตรวจผลงาน.

Thesis title : THE EVOLUTION OF CURRICULUM AND TEACHING OF THAI
LANGUAGE AT THE ELEMENTARY LEVEL .
Name : Miss Arunee Satitpakeekul
Thesis Advisor : Professor Suman Amornvivat
Department : Elementary Education
Academic Year : 1980

ABSTRACT

Purpose of the study :

The purpose of this research was to study the evolution of curriculum and the methodology of Teaching the Thai language at the elementary level from the year B.E. 2223 to the present.

Procedures :

This historical research was conducted under the following procedures : (1) Studying and collecting of data concerning curricula, books, magazines, theses and the related official papers; (2) Interviewing those familiar with the ways of teaching the Thai language and other relevant factors; (3) Organizing and presenting the data in the present form.

Findings :

The evolutions of the Thai language curriculum could be divided into 2 periods. The first one was the period before there was a written curriculum. Requirements included the content of textbooks concerning grammar and alphabetical rules. The emphasis was on the students' ability in reading and writing. The second period was that of the written curricula. Since the year B.E. 2223 up to the present time, 12 Thai language curricula have been successively in use. The Thai language curriculum began by bringing together the main elements of the Thai textbooks and by dividing them into the four sub skills of reading, writing, speaking, and listening, along the principles used in teaching language arts. The emphasis was on teaching these four skills so that they could be used in daily life. The time spent on teaching the Thai language each week tended to decrease.

The evolution of teaching the Thai language could be described as follows : the ancient method, the folks method and the school methods. According to the ancient method, the teacher taught new content to the learner only if after he had mastered the old one. The folk method consisted in teaching reading and writing and it was dependent upon the ability of the teacher to teach. The school methods began simultaneously with the establishment of schools and the assignment of specific textbooks. The method centered on the use of textbooks according to the nature of each language skill designated in the curriculum. Today, this method is usually followed in most schools. At the same time, some teachers have tried to develop other efficient methods based on psychological theories

and educational technology. The Basal Reader Approach which stressed words and sentences was an important innovation on teaching the Thai language. Later, the teaching of Thai language emphasized the four skills activities. For the teacher, reading and writing were the important skills. There were many other new methods which were developed. At present, the Thai language instruction emphasized how to provide activities to promote learning. The trend in teaching Thai language seems to select and adapt the best aspects of the various methods and it stresses the use of language in daily life.

As for teaching materials and measurement, the teaching materials first were textbooks and models (wooden strip of wood engraved). Later, simple media such as pictures, real materials were used. Finally, the multi media had been used to enrich the instruction. As for measurements, the learner in ancient times recitation in front of the teacher was the usual method of measurement of knowledge. The official subjective tests were established to measure various skills. Then, the schools became responsible to carry on these examination. Finally, measurement procedures were changed in order to measure the four skills by various methods. Today, measurement is done according to behavioral objectives by using observation, interviewing, testing and assigned work.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยความกรุณาของ ศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์ นับแต่ การให้คำแนะนำ ข้อคิดเกี่ยวกับหัวข้อวิทยานิพนธ์ คำปรึกษาช่วยเหลือในขณะดำเนินงาน ตลอดจน การตรวจแก้ไขข้อบกพร่องในด้านต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยจน เสร็จสมบูรณ์ด้วยดี รวมทั้ง คอยกระตุ้นเตือนและให้กำลังใจผู้วิจัยอย่างใกล้ชิดตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณด้วยความเคารพ และซาบซึ้งในความกรุณาที่ได้รับ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาสละเวลาให้ข้อมูล ความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ ในการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งกรุณาให้พิมพ์เอกสารด้วย ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.แรมสมร อยู่สลาพร และ อาจารย์ ดร.จัน แมงรี ที่กรุณาตรวจแก้ไขบทความภาษาอังกฤษ

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุด กรมวิชาการ หอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กองจดหมาย- เหตุแห่งชาติ ห้องสมุดคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ความสะดวกในการศึกษา ค้นคว้า ข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบระลึกถึง "แม่" และทุกคนในครอบครัวที่เห็นความสำคัญของการ ศึกษา และให้การสนับสนุนจนก้าวถึงระดับนี้ ศาสตราจารย์ ดร. ประชุมสุข อาชวอำรุง ที่กรุณา มอบทุนการศึกษาให้ตลอดทั้ง ๒ ปี คุณนวนนิตย์ สังข์ทอง ที่ให้ความช่วยเหลือในการวิจัยครั้งนี้ และ ขอขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ อลที เช่น คุณธัชจรรยาพรณ เกิดแก้ว คุณนัยนา ดิษฐะ คุณเดือนเพ็ญ ฤกษ์อร่าม คุณพิชาน กิติอาษา คุณอรุณี สุขนิจรีภา และ คุณสุนทรี จิตติอรุณชัย ที่ให้ ความช่วยเหลือและให้กำลังใจมาตลอด.

อรุณี รัตติยาภักติกุล

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิจกรรมประกาศ	ณ
บทที่	
๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
ความมุ่งหมายของการวิจัย	๑๐
ขอบเขตของการวิจัย	๑๑
วิธีดำเนินการวิจัย	๑๑
คำจำกัดความ	๑๒
ข้อจำกัดของการวิจัย	๑๒
ข้อตกลงเบื้องต้น	๑๒
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	๑๒
การเสนอผลการวิจัย	๑๓
๒ ความเป็นมาของการสอนภาษาไทย	๑๔
ลำดับความเป็นมาของการสอนภาษาไทย	๑๔
ความเป็นมาของหลักสูตรภาษาไทย	๑๔
ก. ก่อนมีหลักสูตรเป็นลายลักษณ์อักษร พ.ศ. ๒๒๒๓-๒๔๓๕	๑๔
เมื่อมีหลักสูตรเป็นลายลักษณ์อักษร พ.ศ. ๒๔๓๕-๒๕๒๑	๒๓
รายละเอียดของหลักสูตรที่รวบรวมได้จากประมวลการสอนและคู่มือครู ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๐-๒๕๒๑.	๓๖

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๓	วิธีสอนภาษาไทย	๕๖
	ปรัชญาและจุดมุ่งหมายของการสอนภาษาไทยตั้งแต่	
	พ.ศ. ๒๒๒๓-๒๕๒๑	๕๐
	วิธีสอนแบบโบราณ พ.ศ. ๒๒๒๓-๒๔๑๔	๕๐
	วิธีสอนแบบชาวบ้าน	๕๑
	วิธีสอนที่ปรากฏในหนังสือแบบเรียน	๕๔
	วิธีสอนภาษาไทยในโรงเรียน พ.ศ. ๒๔๑๔-๒๔๖๔	๕๕
	วิธีสอนภาษาไทยในโรงเรียน พ.ศ. ๒๔๖๔-๒๔๙๐	๕๙
	วิธีสอนภาษาไทยในโรงเรียน พ.ศ. ๒๔๙๐-๒๕๐๓	๖๑
	วิธีสอนภาษาไทยในโรงเรียน พ.ศ. ๒๕๐๓-๒๕๒๑	๖๓
	วิธีสอนภาษาไทยในโรงเรียน พ.ศ. ๒๕๒๑	๖๖
	วิธีสอนภาษาไทยแบ่งตามลักษณะของวิชา	๖๘
๔	สื่อการเรียนและการวัดผล	๙๔
	สื่อการเรียนที่ใช้ในการศึกษาแบบโบราณ	๙๔
	สื่อการเรียนภาษาไทยก่อน พ.ศ. ๒๔๙๐	๙๕
	สื่อการเรียนภาษาไทย พ.ศ. ๒๔๙๐-๒๕๒๓	๑๐๐
	การวัดผลแบบโบราณ	๑๐๓
	การวัดผลแบบไล่นั่งหนังสือ พ.ศ. ๒๔๒๗-๒๔๓๓	๑๐๓
	การวัดผลตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. ๒๔๓๓-๒๔๕๑	๑๐๕
	การวัดผลตามการสอบไล่ประโยค พ.ศ. ๒๔๕๑-๒๔๖๔ ..	๑๐๗
	การวัดผลตามประมวลศึกษาพิเศษว่าด้วยระเบียบสอบความรู้	
	นักเรียน พ.ศ. ๒๔๖๕-๒๔๘๐	๑๐๘

บทที่ ๕ (ต่อ)

หน้า

การวัดผลตามประมวลศึกษาพิเศษภาค ๒ ว่าด้วยระเบียบสอบ	
ความรู้รัก เรียน พ.ศ. ๒๔๘๐-๒๕๐๓	๑๐๙
การวัดผลตามหลักสูตรประโยคประถมศึกษา พ.ศ. ๒๕๐๓-๒๕๒๑	๑๑๐
การวัดผลตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผล	
การเรียนระดับประถมศึกษา ๒๕๒๐	๑๑๒
๕ สรุป อภิปรายผล และข้อ เสนอแนะ	๑๑๕
ความมุ่งหมายของการวิจัย	๑๑๕
วิธีดำเนินการวิจัย	๑๑๕
ผลการวิจัย	๑๑๖
อภิปรายผล	๑๑๗
การประยุกต์วิทยากรตะวันตกมาใช้ในการสอนภาษาไทย ..	๑๒๔
แนวโน้มของวิธีสอนภาษาไทย	๑๒๖
ข้อ เสนอแนะ	๑๒๗
บรรณานุกรม	๑๒๘
ภาคผนวก	๑๔๒
ประวัติผู้เขียน	๑๖๗

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย